

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย
กรณีศึกษา
กลุ่มเปราะบางพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู

จัดทำโดย นายวัลย์ชัย พรอารีเอกชน
ตำแหน่ง เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชำนาญการ
สังกัดสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๕
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๗
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. หัวข้อ การจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย กรณีศึกษากลุ่มเปราะบางพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู

๒. ความสำคัญของการศึกษา / ที่มาของการนำเสนอ

อัคคีภัยเป็นภัยที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความสูญเสียจำนวนมากขึ้น หากขาดความรู้ด้านการป้องกันอัคคีภัยเบื้องต้นการเตรียมพร้อมรับมือ และอุปกรณ์ที่มีอยู่ใช้ไม่เป็น ไม่ได้ดูแล บำรุงรักษาแล้ว แม้มืออุปกรณ์ดับเพลิงขั้นต้นก็ไม่สามารถช่วยเหลือเหตุขั้นต้นได้จนเกิดเป็นเหตุร้ายใหญ่และรุนแรงได้ อย่างเช่น เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓ เหตุไฟไหม้ชุมชนซอยตากสิน ๒๓ พบบ้านเรือนประชาชนเสียหายไม่น้อยกว่า ๗๖ หลังคาเรือน

กรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัย โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านการจัดการภัยพิบัติให้กับหน่วยงานอื่น ๆ เมื่อได้รับการร้องขอ อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชาวกรุงเทพมหานคร สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยังมีวิสัยทัศน์ที่จะเป็น “องค์กรชั้นนำในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย” เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ อีกทั้งได้ตระหนักถึงปัญหาสาธารณภัยต่าง ๆ จึงได้กำหนดแนวทางมาตรการ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ขณะเดียวกันเมื่อเกิดภัยแล้วเจ้าหน้าที่ดับเพลิงและกู้ภัยจะต้องรู้ถึงที่เกิดเหตุ เพื่อระงับบรรเทาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว

สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูประกอบด้วยชุมชนเป็นจำนวนมากซึ่งประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนนั้นมีความหลากหลายทั้งอายุ เพศวัยและความรู้ความสามารถ การที่จะมีให้เกิดอัคคีภัยขึ้นนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อทุกคนหรือหากเกิดขึ้นแล้วจะต้องระงับ บรรเทาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยรวมตลอดถึงการฟื้นฟูบูรณะให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว ดังนั้นการป้องกันโดยการจัดทำแผนและให้ความรู้การป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้นให้กับชุมชน เป็นการเตรียมความพร้อมไว้รองรับสถานการณ์ตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและหลังภัยสงบ เพื่อให้การปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีระบบและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยพิจารณากลุ่มเปราะบาง พื้นที่สถานีดับเพลิงตลาดพลูเนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นอันดับแรกๆเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑. เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมการป้องกันระงับอัคคีภัยและการช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ

๓.๒. เพื่อให้ประชาชน เกิดความตระหนักถึงอันตรายจากอัคคีภัยรวมทั้งการเสริมสร้างความปลอดภัย ลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน

๔. เป้าหมาย

๔.๑. มีแผนในการป้องกันอัคคีภัยสำหรับกลุ่มเปราะบางในชุมชนภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๔.๒. ลดความเสี่ยงและสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยของประชาชนกลุ่มเปราะบางที่อยู่อาศัยในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๕. แนวคิด / หลักการที่ใช้ในการศึกษา

๕.๑ นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) ได้มีมติเมื่อคราว ประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เห็นชอบกรอบนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไว้ ๕ ด้าน ดังนี้

๕.๑.๑. พัฒนาและส่งเสริมระบบการป้องกันสาธารณภัยและลดผลกระทบให้มีประสิทธิภาพโดยนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เป็นบรรทัดฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับภูมิสังคม

๕.๑.๒. พัฒนาและส่งเสริมระบบการเตรียมความพร้อมให้ทุกภาคส่วนในสังคมสามารถรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างบูรณาการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเพิ่มบทบาทของประชาชนหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๕.๑.๓. พัฒนาศักยภาพการจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉิน ให้สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ มีเอกภาพ

๕.๑.๔. พัฒนาระบบการฟื้นฟูบูรณะ ให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ท้าถึง และเป็นธรรม

๕.๑.๕. พัฒนาระบบการเชื่อมโยงหน่วยงานเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ

๕.๒ การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

ผู้ศึกษาได้ SWOT วิเคราะห์ความเสี่ยงของผู้พักอาศัยในอาคารสูงโดยได้หลักแนวคิด SWOT เพื่อหาแนวทางแก้ไข จากการวิเคราะห์แล้วพบว่า

จุดแข็ง (Strengths) มีสภาพแวดล้อมและพื้นที่ที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย ประชาชนในชุมชนมีความสนิทคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีพร้อมที่จะช่วยกันป้องกันเหตุอัคคีภัย

จุดอ่อน (Weaknesses) บ้านเรือนในชุมชนมีผู้พักอาศัยจำนวนมากไม่มีแนวกันไฟ และลักษณะที่แออัดเป็นเชื้อเพลิงติดไฟได้ง่ายไม่จัดเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย หากเกิดเหตุฉุกเฉินจะเกิดความรุนแรงอย่างรวดเร็วไม่สามารถระงับเหตุได้ทันสถานการณ์ มีการต่อใช้ไฟฟ้าโดยมีความรู้ในการทำงานที่ไม่ถูกต้อง สถานที่ของบ้านเรือนในชุมชนไกลทางคมนาคมหลักและการคมนาคมภายในบ้านเรือนของชุมชนไม่สะดวก

โอกาส (Opportunities) ประชาชนกลุ่มผู้เปราะบางให้ความสนใจในการป้องกัน ภัยคุกคามและพร้อมให้ความร่วมมือ ยอมรับมาตรการการช่วยเหลือด้านความปลอดภัยต่างๆ แต่ขาดบุคลากร ให้คำแนะนำ

อุปสรรค (Threats) เหตุภัยคุกคามเป็นภัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ประกอบกับ ช่วงเวลาที่เกิดขึ้นอาจทำให้ไม่พร้อมปฏิบัติตัวเผชิญเหตุ และหากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ อุปกรณ์ผจญเพลิงที่มีอยู่ในชุมชน อุปกรณ์ดับเพลิงที่มีความเหมาะสมเข้าถึงได้ไม่สะดวกและรวดเร็ว ขาดแคลนอุปกรณ์ดับเพลิงที่ใช้ส่วนบุคคลและส่วนกลางสาธารณะของกลุ่มเปราะบาง และไม่มีแหล่งน้ำที่ สะดวกและปริมาณที่เพียงพอ สำหรับดับเพลิงเมื่อเกิดเหตุขึ้น

ผู้ศึกษาได้ SWOT วิเคราะห์ความเสี่ยงของกลุ่มเปราะบางพื้นที่สถานีดับเพลิงและ กู้ภัยตลาดพลูโดยใช้ หลักแนวคิด SWOT เพื่อหาแนวทางแก้ไข จากการวิเคราะห์แล้วพบว่ากลุ่มเปราะบาง พื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู

จุดแข็ง (Strengths) เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูมีทักษะในการ ปฏิบัติงานอย่างเป็นมืออาชีพ สามารถสอนงานถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้ประกอบกับ นโยบายของกรุงเทพมหานครและผู้บริหารสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มองเห็นการส่งเสริมใน การจัดการกับความเสี่ยงจากภัยคุกคามรวมทั้งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายใต้กฎหมาย พระราชบัญญัติและแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จุดอ่อน (Weaknesses) อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนงานมีไม่เพียงพอในการใช้งาน เนื่องจากใช้แล้วก็ต้องนำอุปกรณ์ไปเติมสารหรือซื้อน้ำมันใช้จุดไฟ ซึ่งสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู ไม่มีงบประมาณส่วนนี้ ประกอบกับเจ้าหน้าที่มีการโยกย้ายสับเปลี่ยน สายงานจึงทำให้เกิดช่องว่างในการประสานงานต่อเนื่องจากบุคคลากรไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับภารกิจที่ได้รับ

โอกาส (Opportunities) ประชาชนกลุ่มเปราะบางให้ความสนใจในการป้องกัน ภัยคุกคามและพร้อมให้ความร่วมมือ ยอมรับมาตรการการช่วยเหลือด้านความปลอดภัยต่างๆ แต่ขาดบุคลากร ให้คำแนะนำ

อุปสรรค (Threats) เหตุภัยคุกคามเป็นภัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ประกอบกับ ช่วงเวลาที่เกิดขึ้นอาจทำให้ไม่พร้อมปฏิบัติตัวเผชิญเหตุ และหากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ อุปกรณ์ผจญเพลิงที่มีอยู่ในชุมชน

สรุป SWOT ในการศึกษาเรื่องการจัดทำแผนและให้ความรู้ด้านการป้องกัน และระงับภัยคุกคามเบื้องต้น กรณีศึกษากลุ่มเปราะบางพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู จะใช้กลยุทธ์ SO และ ST เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้

กลยุทธ์ SO Strategy กลยุทธ์เชิงรุก เนื่องจากเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัย ตลาดพลูมีทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเป็นมืออาชีพ สามารถสอนงานถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ต่างๆ ได้ประกอบกับนโยบายของกรุงเทพมหานครและผู้บริหารสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ มองเห็นการส่งเสริมในการจัดการกับความเสี่ยงจากภัยคุกคามรวมทั้งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดำเนินการ

ภายใต้กฎหมายพระราชบัญญัติและแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประชาชนกลุ่มเปราะบางให้ความสนใจในการป้องกันอัคคีภัยและพร้อมให้ความร่วมมือ ยอมรับมาตรการการช่วยเหลือด้านความปลอดภัยต่างๆ แต่ขาดบุคลากรให้คำแนะนำ

กลยุทธ์ ST Strategy กลยุทธ์เชิงป้องกัน เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู มีทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเป็นมืออาชีพ สามารถสอนงานถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้ ประกอบกับนโยบายของกรุงเทพมหานครและผู้บริหารสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มองเห็นการส่งเสริมในการจัดการกับความเสียหายจากอัคคีภัยรวมทั้งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายใต้กฎหมายพระราชบัญญัติและแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ในการจัดการและบริหารเหตุอัคคีภัยเป็นภัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ประกอบกับช่วงเวลาที่เกิดขึ้นอาจทำให้ไม่พร้อมปฏิบัติตัวเผชิญเหตุ และหากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ผจญเพลิงที่มีอยู่ในชุมชน ดังนั้น ประชาชนกลุ่มเปราะบางและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญการจัดทำแผนและให้ความรู้ด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น ในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกัน

๕.๓ วงจรที่พัฒนามาจากวงจรที่คิดค้นโดยนักสถิติ Walter Shewhart ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรม วงจรนี้เริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นเมื่อพัฒนาขึ้นโดย W. Edwards Deming ปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพ เผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดีขึ้น และช่วยค้นปัญหาอุปสรรคแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรนี้เป็นที่รู้จักกันในชื่อว่า วงจร Deming ต่อมาแนวความคิดวงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ในทุกกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย

- Plan (วางแผน) คือ การวางแผนงานการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ทั้งในหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนาสิ่งใหม่ๆ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดขึ้น

- Do (ปฏิบัติตามแผน) คือ การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนในแผนงานที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องโดยต้องเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลขั้นตอนต่อไป

- Check (ตรวจสอบ/ประเมินผล) คือ การตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนงานในขั้นตอนใดบ้าง

- Act (ปรับปรุงแก้ไข) คือ การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาหรือถ้าไม่มีปัญหาใดๆ ก็ยอมรับแนวทางปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ผลสำเร็จ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานครั้งต่อไปเมื่อได้วางแผน (P) นำไปปฏิบัติ (D) ระหว่างการปฏิบัติการดำเนินการตรวจสอบ (C) พบปัญหาที่ทำการแก้ไขหรือปรับปรุงก็เริ่มจากการวางแผนก่อนวนไปเรื่อยๆ เป็นวงจร PDCA

๕.๔ การทำงานเป็นทีม การร่วมกันทำงานของสมาชิกมากกว่า ๑ คน โดยสมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกัน จะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกันและมีการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกคนในชุมชน กลุ่มเปราะบางต่างๆ ในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล การทำงานจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี

๕.๕ การบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) หมายถึง การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐโดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศโดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ ตลอดจนการมุ่งเน้นให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารงานแบบมืออาชีพ หลักความคุ้มค่า การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญสุพิน เกษาคุปต์ (๒๕๕๘, หน้า ๗๔-๙๑) ได้อธิบายการบริหารภาครัฐแนวใหม่และแนวคิดหลักของ New Public Management ดังนี้ Good Governance “การดำเนินกระบวนการนโยบายสาธารณะ (Public Policy) อย่างเปิดเผย คาดเคาได้ และเห็นแจ้ง (กระบวนการที่โปร่งใส); การมีระบบราชการ (Bureaucracy) ที่สำคัญในจิตวิญญาณแห่งอาชีพ การมีรัฐบาลที่เป็นฝ่ายบริหารที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการกระทำของตนเอง (Accountability); และมีประชาสังคม (Civil Society) ที่เข้มแข็งและมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ; และทั้งหมดนี้เคารพต่อการปกครองโดยหลักนิติธรรม (Rule of Law) ”

๕.๖ ความรู้และทฤษฎี (Knowledge and theory) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนและให้ความรู้ตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช ๒๕๒๕ กล่าวว่า “แผน” หมายถึง น. สิ่งที่กำหนดถือเป็นแนวดำเนิน เช่น วางแผน แบบ ตำรา เช่น แผนโบราณ แผนปัจจุบัน “ความรู้” หมายถึง น. สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ, องค์กรวิชาในแต่ละสาขา เช่น ความรู้เรื่องเมืองไทย ความรู้เรื่องสุขภาพ แปลตามรูปศัพท์ “การจัดทำแผนและให้ความรู้” หมายถึง กระบวนการในการจัดทำแนวการดำเนินการที่จะทำให้กลุ่มผู้เปราะบางเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดความชำนาญ จนกระทั่งผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และมีทักษะป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น กรณีศึกษากลุ่มเปราะบางในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู

การจัดทำแผนและให้ความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นผลให้การฝึกอบรมจึงมีความสำคัญต่อการป้องกันปัญหาและการแก้ปัญหาอันเกิดจากความรู้ ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการเสริมความรู้ให้แก่กลุ่มผู้เปราะบาง เป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้เปราะบาง โดยขอยกตัวอย่างวิธีการฝึกอบรมที่จะต้องเลือกให้เหมาะกับประเภทและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรืออาจจะต้องใช้ประกอบกันหลาย ๆ วิธี พอสังเขปดังนี้

๕.๖.๑ การสัมมนา (Seminar) เป็นการประชุมเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ร่วมกันศึกษาค้นคว้าในหัวข้อประเด็นปัญหาที่วิทยากรได้เสนอให้ภายใต้คำแนะนำจากวิทยากรหรือ

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่จะจัดให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน และประสบปัญหาในการทำงานร่วมกันจึงนำปัญหานั้นมาสนทนา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยจัดสัมมนาในกลุ่มย่อยก่อน แล้วนำผลมาเสนอต่อที่ประชุมใหญ่อีกครั้ง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และผลที่ได้จากการสนทนาจะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง

๕.๖.๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) เป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่สนับสนุนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ร่วมกันลงมือทำงาน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น ส่วนใหญ่การประชุมเชิงปฏิบัติการทั่วไป วิทยากรจะบรรยายให้ความรู้ ทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องก่อนแล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงในกลุ่มย่อย โดยอาจเป็นการเสนอปัญหาให้แก้ไขหรือฝึกการใช้อุปกรณ์เครื่องมือใหม่ ที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน หรือร่วมกันสร้างเครื่องมือใหม่ คู่มือการปฏิบัติใหม่ การประชุมเชิงปฏิบัติการจึงเป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมมาก และได้ลงมือปฏิบัติจริง

๕.๖.๓ การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นการรวมกลุ่มอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวนประมาณ ๕ – ๒๐ คน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่วิทยากรกำหนดให้อภิปราย ข้อสรุปที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์สมาชิกในกลุ่มจะเลือกให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มเป็นผู้อภิปรายและคอยกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่มแล้วนำเสนอผลต่อกลุ่มใหญ่ต่อไป

๕.๖.๔ การระดมสมอง (Brain Storming) เป็นเทคนิคการฝึกอบรม ที่มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้เสนอความคิดเห็นของตนเองอย่างเสรี โดยกำหนดระยะเวลาให้ ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการคำนึงว่าถูกหรือผิดอย่างไร ความคิดเห็นทุกเรื่องจะได้รับการยอมรับจากกลุ่มโดยจะนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาอภิปรายอีกครั้ง เพื่อคัดสรรเลือกหาความคิดเห็นของกลุ่มที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดสามารถนำไปใช้ได้จริงมากที่สุด การระดมสมองจะมีความเหมาะสมกับการฝึกอบรมกลุ่มเล็ก จำนวนไม่เกิน ๑๕ คนมากกว่า กลุ่มใหญ่หรืออาจจะแบ่งสมาชิกจากกลุ่มใหญ่เป็นกลุ่มย่อยก็ได้แล้วมีการนำเสนอผลการระดมสมองให้กับกลุ่มใหญ่ต่อไป

๕.๖.๕ การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz, Sezz, Buzz Group, Phillip ๖-๖) เป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่แบ่งผู้เข้ารับการอบรมออกเป็นกลุ่มย่อยๆ จากกลุ่มใหญ่ โดยจัดแบ่งสมาชิกในกลุ่มย่อยออกเป็น ๒-๖ คน มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาาร่วมกัน ซึ่งปัญหาแต่ละกลุ่มย่อยได้รับ อาจเป็นปัญหาเดียวกัน หรือคนละปัญหาก็ได้ ภายใต้ความช่วยเหลือจากวิทยากรประจำกลุ่มย่อยในแต่ละกลุ่มและภายในเวลาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจำเป็นต้องมีประธานและเลขานุการดำเนินการประชุม โดยจะมีการนำเสนอผลการประชุมต่อกลุ่มใหญ่ ในการประชุมแบบฟิลลิป ๖-๖ (Pillp ๖-๖) เป็นการจัดกลุ่มย่อยจำนวน ๖ คน โดยกำหนดให้ผู้ที่นั่งข้างหน้า ๓ คน หันกลับไปหาผู้ที่นั่งแถวหลังตนเอง ๓ คนรวมเป็น ๖ คนให้เวลาในการประชุมแก้ปัญหา ๖ นาที จึงได้เรียกกันว่าเป็นการแสดงความคิดเห็น เป็นการสร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง แต่หากมีจัดกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มประชุมในห้องเดียวกันอาจเกิดเสียงรบกวนกันได้

๕.๖.๖ การอภิปรายแบบถาม - ตอบ (Colloquy) เป็นการอภิปรายแบบ “ ปรากฏการณ์ ” เนื่องจากมีลักษณะที่มีกลุ่ม ๒ กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งเป็นฝ่ายถามคำถามหรือปัญหา อีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ตอบคำถามโดยอาจจะให้แต่ละฝ่ายมีสมาชิกได้ไม่น้อยกว่า ๒-๓ คน และมีผู้ดำเนินรายการคอยประสานงานทั้งสองฝ่าย ซึ่งกลุ่มผู้ตอบโดยมากจะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีความรู้ในเรื่องนั้นเป็นอย่างดี บรรยากาศของการอภิปรายจะมีลักษณะที่เป็นกันเอง เป็นการพูดคุยถามตอบ โดยในการอภิปรายแบบถาม - ตอบนี้ ส่วนใหญ่จะใช้ในการอภิปรายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสนใจร่วมกัน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เข้าใจในเรื่องหรือปัญหานั้นๆ อย่างลึกซึ้งในประเด็นที่หลากหลายแง่มุม และได้มีโอกาสซักถามในประเด็นต่างๆ ของเรื่องนั้นๆ ได้ด้วยตนเอง

๕.๖.๗ กรณีศึกษา (Case Study) เป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ศึกษาเรื่องราว จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกับเหตุการณ์จริงมากที่สุด ในรูปของเอกสาร โดยมีรายละเอียดมากพอที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เห็นความสำคัญของปัญหาและข้อมูลต่างๆ ประกอบ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้รู้จักฝึกการตัดสินใจ การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา ตัดสินปัญหา กรณีศึกษา เป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการฝึกอบรมกลุ่มเล็กหรือหากสมาชิกกลุ่มใหญ่สามารถแบ่งสมาชิกเป็นกลุ่มย่อยได้ กรณีศึกษา เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองระหว่างผู้รับการฝึกอบรม เพราะทุกคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นอย่างเต็มที่ภายใต้คำแนะนำ ช่วยเหลือจากวิทยากร ทั้งนี้เมื่อเสร็จสิ้นการอภิปรายกรณีศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแล้ว วิทยากรจะทำหน้าที่สรุปผลการวิเคราะห์นั้นอีกครั้งหนึ่งเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

๕.๖.๘ การประชุม (Conference) เป็นการประชุมเฉพาะกลุ่มผู้ทำงาน หรือหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้ากอง หัวหน้าแผนก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปรึกษาหารือร่วมกันแก้ไขปัญหา กำหนดนโยบาย วางหลักเกณฑ์ แนวทางการปฏิบัติ รับทราบนโยบายที่เปลี่ยนแปลง เพื่อชี้แจงให้แก่ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาต่อไป

๕.๖.๙ การจัดกลุ่มผู้ฟัง (Listening Team) เป็นเทคนิคการจัดที่มีกลุ่มผู้ฟังการบรรยาย หรือการอภิปราย โดยคัดเลือกกลุ่มผู้ฟังจาก ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้ฝึกการจดบันทึกการบรรยาย หรือการอภิปราย การสรุปประเด็น การสรุปการประชุม หรือการอภิปราย การทำรายงานเพื่อเสนอรายงาน การบรรยายหรือการอภิปรายให้ที่ประชุมได้ทราบต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน ได้ฟังการสรุป ย้ำจุดที่สำคัญหรือทบทวนในตอนท้ายของการบรรยาย

๖. แนวทางการดำเนินการ / ระยะเวลา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย กรณีศึกษากลุ่มเปราะบางพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูเป็น ๕ รายการดังนี้

๖.๑ ระยะที่ ๑ ขั้นเตรียมการและขออนุมัติโครงการ ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๖.๑.๑. จัดทำร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานในการดำเนินดำเนินการจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย กรณีศึกษากลุ่มเปราะบางพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู โดยมีหัวหน้าสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู เป็นประธาน หัวหน้าชุดปฏิบัติการที่ ๑ - ๔ เป็นคณะทำงาน และผู้ช่วยหัวหน้าสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูเป็นเลขานุการคณะทำงานกำหนดแล้วเสร็จเดือนตุลาคม ๒๕๖๓

๖.๑.๒. สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๕ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลกลุ่มผู้เปราะบางในแต่ละชุมชนเพื่อดำเนินการจัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๒๐ ชุมชน โดยจัดทำหนังสือสอบถามประธานชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ กำหนดแล้วเสร็จเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓

๖.๑.๓. สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ยานพาหนะสำหรับการดับเพลิงและกู้ภัย อาทิเช่น รถดับเพลิงจำนวน ๑ คัน อุปกรณ์วิทยุสื่อสารสำหรับเจ้าหน้าที่ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานการณ์ ในช่วงการฝึกซ้อมตามแผนป้องกันและระงับอัคคีภัย และแจ้งให้ชุมชนจัดเตรียมใช้อุปกรณ์ป้องกันและระงับอัคคีภัยในชุมชนของแต่ละแห่ง กำหนดแล้วเสร็จเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๖๓

๖.๑.๔. พิจารณาความเหมาะสมเร่งด่วนของการดำเนินการโดยพิจารณาจากความเสี่ยงการเกิดอัคคีภัย

๖.๑.๕ ประธานชุมชน กรรมการชุมชนหรือผู้ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยในชุมชน จัดตั้งเป็นทีมดับเพลิงประจำชุมชนละ ๕ คน และร่วมกันจัดทำแผนป้องกันและระงับอัคคีภัยของชุมชน พร้อมกำหนดตัวบุคคลจัดตั้งเป็นคณะกรรมการ/คณะทำงานตามกรอบแนวทางและทิศทางของแผนป้องกันและระงับอัคคีภัยในชุมชน โดยให้มีหน้าที่ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของชุมชนแต่ละแห่ง ตามความเหมาะสม กำหนดแล้วเสร็จเดือนธันวาคม ๒๕๖๓

๖.๒ ระยะที่ ๒ ขึ้นดำเนินการและการบริหารจัดการ

ดำเนินการจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย กรณีศึกษากลุ่มเปราะบางพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๒๐ ชุมชนจะมีการดำเนินการดังนี้

๖.๒.๑. ให้ชุดปฏิบัติการที่ดูแลชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ ดำเนินการสำรวจกลุ่มเปราะบาง อาทิเช่น ผู้ป่วยติดเตียง เด็ก คนท้อง คนพิการ อยู่ในชุมชนบ้านเลขที่ใด มีจำนวนเท่าใด มีศูนย์ดูแลผู้เปราะบางหรือไม่ในชุมชนนั้นๆ กำหนดแล้วเสร็จเดือนมกราคม ๒๕๖๔

๖.๒.๒. จัดการประชุมประชาชนกลุ่มผู้เปราะบาง โดยใช้สถานที่ที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ตลอดจนภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ดำเนินการทำขึ้น โดยให้มีตัวแทนประชาชนกลุ่มผู้เปราะบาง เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม ให้ข้อมูล ให้ความเห็นในแต่ละชุมชนซึ่งมีลักษณะไม่เหมือนกัน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย ตามข้อมูลที่ได้รับรายงานจากประธานชุมชน กำหนดแล้วเสร็จเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๖.๒.๓. จัดการประชุมประชาชนกลุ่มเปราะบางในพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูหรือผู้แทนในการทำงานร่วมกัน กำหนดหลักสูตรการป้องกันและระงับอัคคีภัย เพื่อเสริมสร้างความรู้และหลักการพื้นฐานให้กับประชาชนกลุ่มเปราะบางเข้าร่วมรับการอบรม และการเพิ่มพูนความรู้ด้านการดับเพลิงขั้นรุนแรง โดยขอให้ประชาชนกลุ่มเปราะบางเข้ามามีส่วนร่วมในทีมดับเพลิงประจำชุมชนละ ๕ คน กำหนดแล้วเสร็จเดือนมีนาคม-เมษายน ๒๕๖๔

๖.๒.๔. ดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้การป้องกันและระงับอัคคีภัย แก่ประชาชนกลุ่มเปราะบางที่เข้าร่วมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยใช้สถานที่ภายในชุมชนเพื่อให้เห็นปัญหาตามตารางแผนการฝึกอบรมที่ร่วมกันกำหนดขึ้นและสำหรับผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแล้วจะเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยในชุมชนของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูกำหนดแล้วเสร็จเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน ๒๕๖๔

๖.๒.๕. เจ้าหน้าที่ของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูที่ได้รับมอบหมายเข้าพื้นที่เพื่อช่วยตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้ในการดับเพลิง เช่น ถังดับเพลิงขั้นต้น ประปาหัวแดงรวมถึงมีอุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัยใดบ้าง เป็นต้นและสำรวจลักษณะพื้นที่ในชุมชนนั้นๆที่จำเป็นต่อการป้องกันอัคคีภัย เช่น เส้นทางเข้า-ออกของรถดับเพลิงและทางอพยพไปจุดรวมพลใดๆหรือแหล่งน้ำธรรมชาติของชุมชนต่างๆในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูเพื่อประเมินความเสี่ยงและความพร้อมในการจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัยกำหนดแล้วเสร็จเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๖๔

๖.๓ ระยะที่ ๓ ขึ้นติดตามและการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

๖.๓.๑. จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มผู้เปราะบางที่มีต่อการจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลุ่มเป้าหมาย การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการฯ รวมทั้งประเมินความรู้ความเข้าใจในวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดภัยได้อย่างถูกต้อง กำหนดแล้วเสร็จเดือนกันยายน ๒๕๖๔

๖.๓.๒. จัดทำแบบประเมินผลบุคลากร คณะกรรมการ/คณะทำงานในฝ่ายต่างๆ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพในโอกาสต่อไป กำหนดแล้วเสร็จเดือนกันยายน ๒๕๖๔

๖.๔ แนวทางในการบริหารความเสี่ยง

ปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการและเป็นข้อจำกัดที่ไม่สามารถดำเนิน โครงการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มีปัจจัยที่สำคัญคือ

๖.๔.๑. ด้านงบประมาณ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาจไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณหรือได้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการ จึงเห็นควรใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เพียงพอ

๖.๔.๒. ด้านการมีส่วนร่วมโดยประชาชนขาดความตระหนักด้านความปลอดภัยและการพักอยู่ในชุมชน โดยมีความเห็น ในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

๖.๔.๒.๑ การแก้ไขปัญหาคคีภัยไม่ใช่หน้าที่ของประชาชน โดยประชาชนส่วนใหญ่มักจะเห็นว่าดำเนินการระงับอัคคีภัยเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดับเพลิงของภาครัฐ และการเข้าไประงับเหตุอาจทำให้ได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่เสียชีวิตได้จึงเห็นควรให้สถานีดับเพลิง และกู้ภัยตลาดพลู เสริมสร้างความเข้าใจและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนกลุ่มเปราะบางในชุมชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

๖.๔.๒.๒ ประชาชนมีภารกิจหน้าที่และขาดความตระหนักในความปลอดภัยของการป้องกันและระงับอัคคีภัยเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย ทำให้ประชาชนกลุ่มเปราะบาง

ในชุมชนค้ำถึงถึงปัญหาแต่เรื่องของปากท้อง การหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาอค์คิภัย จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดับเพลิงภาครัฐที่ต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เห็นถึงภัยอันตรายและความเสียหายที่เกิดจากอค์คิภัยที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม

๖.๕ ระยะเวลาการดำเนินงาน

แผนดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔

ขั้นตอนดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ (เดือน)											
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. แต่งตั้ง คณะทำงานในการ ดำเนินโครงการฯ												
๒. สสำรวจความ ต้องการของกลุ่มผู้ เปราะบาง ดำเนินการจัดทำ แผนและให้ความรู้												
๓. สถานีดับเพลิง และชุมชน จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์												
๔. จัดตั้งทีม ดับเพลิงประจำ ชุมชน และร่วมกัน จัดทำแผน												
๕. สสำรวจกลุ่ม เปราะบาง												
๖. จัดประชุมแจ้ง วัตถุประสงค์												
๗. จัดประชุม กำหนดหลักสูตร การป้องกันและ ระงับอค์คิภัย เบื้องต้น												

ขั้นตอนดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ (เดือน)												
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
๘. ดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้ การป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น													
๙. ตรวจสอบสำรวจจัดทำแผนแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น													
๑๐. ทำแบบสอบถามความคิดเห็นและประเมินผล													

การจัดทำแผนการป้องกันและระงับอัคคีภัย กรณีศึกษากลุ่มเปราะบางพื้นที่สถานีดับเพลิง และกุ๊ยกยตลาดพลู โดยจัดฝึกอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถนำไปปฏิบัติการได้จริงโดยเน้นองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ดังนี้

การป้องกันอัคคีภัย เป็นการดำเนินการเพื่อมิให้เกิดเหตุเพลิงไหม้และรวมถึงการเตรียมการเพื่อรองรับเหตุการณ์เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้

การกำจัดสาเหตุ อัคคีภัยที่เกิดส่วนมากเกิดจากการขาดความระมัดระวังของมนุษย์เป็น การใช้ไฟฟ้าเกินกำลัง เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ที่ชำรุดสิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้เกิดเพลิงไหม้จากไฟฟ้าเกินกำลัง เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ที่ชำรุด สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้เกิดเพลิงไหม้จากไฟฟ้าลัดวงจรได้ ขาดการตรวจตรา บำรุง ดูแล รักษา ตลอดถึงการจัดเก็บไม่ถูกต้อง เป็นที่มาของการเกิดเหตุเพลิงไหม้ได้ทั้งสิ้น

การลดความสูญเสียให้น้อยลง ความประมาทเลินเล่อของบุคคลย่อมทำให้เกิดอัคคีภัยขึ้นได้ง่าย จึงต้องมีการเตรียมการที่จะสู้กับไฟ เพื่อเป็นการป้องกันอัคคีภัยการจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือในการดับเพลิง โดยคำนึงถึงสภาพอาคารบ้านเรือน การใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ ชนิดหรือขนาดใดให้เหมาะสม

แผนป้องกันและระงับอัคคีภัยควรประกอบด้วยแผนดังนี้

๑. แผนก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้ประกอบด้วย

- ๑.๑ แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย
- ๑.๒ แผนการอบรม
- ๑.๓ แผนการตรวจตรา

๒. แผนขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้ ประกอบด้วย

- ๒.๑ แผนการดับเพลิง
- ๒.๒ แผนอพยพหนีไฟ
- ๒.๓ แผนบรรเทาทุกข์

๓. แผนหลังเกิดเหตุเพลิงไหม้ประกอบด้วย

- ๓.๑ แผนปฏิรูปฟื้นฟู

๑. แผนก่อนเกิดเหตุเพลิงไหม้

๑.๑ แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย

แผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย เป็นแผนเพื่อป้องกันการเกิดอัคคีภัยในชุมชนที่มีกลุ่มเปราะบางพื้นที่ โดยเป็นการสร้างความสนใจและส่งเสริมในเรื่องการป้องกันอัคคีภัยไม่ให้เกิดขึ้นในชุมชน ในแผนการรณรงค์ป้องกันอัคคีภัย ควรกำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาดำเนินการและงบประมาณให้ชัดเจน เช่น การลดจำนวนสิ่งแขวนห้อย การจัดนิทรรศการการป้องกัน การใช้สื่ออื่น ๆ ในการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

๑.๒ แผนการอบรม

เป็นการอบรมให้ความรู้กับประชาชนกลุ่มเปราะบางพื้นที่ ทั้งในเชิงป้องกันและการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุ ซึ่งการเกิดอัคคีภัยในชุมชนที่มีกลุ่มเปราะบาง ย่อมนำมาซึ่งความสูญเสีย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเสียหาย หรืออาจถึงขั้นมีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ดังนั้นในการป้องกันและลดความเสี่ยงด้านการเกิดอัคคีภัย จึงจำเป็นต้องจัดให้มีแผนการอบรม โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาที่จะดำเนินการ และงบประมาณให้ชัดเจน เช่น การจัดการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้น ขั้นรุนแรง การฝึกซ้อมดับเพลิงและฝึกซ้อมหนีไฟ

๑.๓ แผนการตรวจตรา

เป็นแผนการสำรวจความเสี่ยงและตรวจตรา เพื่อเฝ้าระวังป้องกันและขจัดต้นเหตุของการเกิดเพลิงไหม้ จุดที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้และต้องมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ติดไฟง่าย ชนิดของสารดับเพลิงและปริมาณที่ต้องใช้ เพื่อประกอบการวางแผน การตรวจตรา ควรมีการกำหนดบุคคล พื้นที่รับผิดชอบ หัวข้อและจุดที่ต้องตรวจ ระยะเวลา ผู้ตรวจสอบรายงาน การส่งรายงาน

๒. แผนขณะเกิดเหตุเพลิงไหม้

๒.๑ แผนการดับเพลิง

แผนการดับเพลิงเป็นการระงับเพลิงไหม้ เพื่อลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการดับเพลิงอย่างเป็นระบบ

๒.๒ แผนการหนีไฟ

แผนการหนีไฟทำขึ้นเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมกรณีที่เกิดเพลิงไหม้ขึ้นแล้วไม่สามารถระงับให้ดับได้ ไม่มีการเตรียมการไว้ก่อน จะทำให้เกิดการสับสนไม่รู้ว่าจะหนีไปในทิศทางใด

๒.๓ แผนบรรเทาทุกข์

แผนการบรรเทาทุกข์ หากเกิดเหตุแล้วในส่วนนี้จะเป็นหน่วยงานราชการในพื้นที่ เช่น สำนักงานเขต มูลนิธิ เป็นต้น

๓. แผนหลังเหตุเพลิงไหม้

แผนการปฏิรูปฟื้นฟูเป็นการรวบรวมความเสียหายทั้งหมดจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว วางแผนที่จะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงที่เกิดเหตุ รวมถึงการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

๗. ประโยชน์จากการศึกษา

๗.๑. สถานีดับเพลิงในพื้นที่มีข้อมูลรายละเอียด จุดเสี่ยง จุดอ่อนแหลม ของชุมชนซึ่งเจ้าหน้าที่ดับเพลิงสามารถนำไปใช้ในการวางแผนป้องกันเหตุอัคคีภัย และสาธารณภัยอื่นๆของกรุงเทพมหานครได้

๗.๒. ประชาชนกลุ่มเปราะบางมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและสามารถเข้าให้ความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘. งบประมาณ

๘.๑. จัดทำร่างโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการโดยสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูจัดเตรียมค่าของงบประมาณในหมวดรายจ่ายอื่น ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ โดยเสนอผู้อำนวยการกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย ๕ เพื่อโปรดลงนามนำเรียนผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิจารณาอนุมัติตามร่างโครงการที่ได้จัดทำ กำหนดแล้วเสร็จเดือนธันวาคม ๒๕๖๓ ดังนี้

๘.๑.๑ ค่าอาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม สำหรับผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูและประชาชนกลุ่มเปราะบางหรือผู้แทน ประมาณ ๓๐๐ คน คนละ ๑๐๐ บาท รวม ๓๐,๐๐๐ บาท

๘.๑.๒ ค่าเครื่องเขียน แบบพิมพ์ แจกผู้เข้ารับการอบรม เป็นจำนวนเงิน ๕,๐๐๐ บาท

๘.๑.๓ ค่าวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกซ้อมภาคปฏิบัติ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง แก๊สทุ้งต้ม น้ำยาดับเพลิงเคมีชนิดต่างๆ เป็นจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณใช้ทั้งสิ้น โดยประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลผลิต (Output) และหรือระดับผลลัพธ์ (Outcome)

ระดับผลผลิต (Output)	ระดับผลลัพธ์ (Outcome)
- สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูมีแผนในการให้ความช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบางในชุมชน	- ประชาชนกลุ่มเปราะบางในชุมชนพื้นที่รับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะความชำนาญสามารถใช้อุปกรณ์ในการดับเพลิงเบื้องต้นร้อยละ ๘๐ - ประชาชนกลุ่มเปราะบางในชุมชนพื้นที่รับผิดชอบมีจิตสำนึกและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการป้องกันอัคคีภัยร้อยละ ๘๐

๙.๒ วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและการประเมินผล(สำเร็จ)

วิธีการ	เครื่องมือในการติดตามและประเมินผล
- การทดสอบการร่วมโครงการฯ - การฝึกซ้อมภาคปฏิบัติ - การประเมินผล	- แบบสอบถาม - แบบสังเกตการณ์ฝึกซ้อมภาคปฏิบัติ - แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและประเมินผลก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระหว่างสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลูกับชุมชน โดยการทำกิจกรรมเพื่อสร้างประโยชน์ให้ชุมชน

๑๐.๒ ควรให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนโดยให้มีการทำกิจกรรมวางแผนร่วมกันเพื่อให้รู้สึกว่าคุณค่า มีความหมาย มีเป้าหมาย และมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดี

๑๐.๓ ควรให้มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ถึงปัญหาความไม่ปลอดภัยของผู้อยู่อาศัย เนื่องจากกลุ่มผู้เปราะบางในชุมชนหลายแห่งในกรุงเทพมหานคร รายล้อมไปด้วยบ้านเรือนที่ทรุดโทรม หากเกิดอัคคีภัยแล้วอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อยู่อาศัยได้ง่าย

๑๐.๔ หน่วยงานภาครัฐ ต้องมีความจริงจังในการแก้ปัญหา อย่าทำให้การช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชนกลายเป็นลูบหน้าปะจมูก คนที่ได้ประโยชน์โดยตรงกลับเป็นคนหรือหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณมหาศาลมาช่วยเหลือ ไม่ใช่ชาวบ้านในชุมชน

ภาคผนวก

รายชื่อชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู

ลำดับที่	ชื่อชุมชน	ชื่อประธานชุมชน
๑	ปากคลองบางสะแก	ชอย ๒๒ ถนนเทอดไท แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี
๒	วัดกัณฑ์ทาราราม	ชอย ๒๒ ถนนเทอดไท แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี
๓	วัดบางสะแกใน	ชอย ๑๓ ถนนรัชดา-ท่าพระ แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี
๔	สามัคคีธรรม	ชอย ๓๕ ถนนเทอดไท แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี
๕	วัดใหม่ยาน้อย	ชอย ๒๔ ถนนวุฒากาศ แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี
๖	สนามแดง	ชอย ๒๒ ตรอก ๕ ถนนตากสิน แขวงบुकคโล เขตธนบุรี
๗	รวมพลัง	ชอย ๒๒ ตรอก ๗ ถนนตากสิน แขวงบुकคโล เขตธนบุรี
๘	สองร้อยห้อง	ชอย ๒๒ ถนนตากสิน แขวงบुकคโล เขตธนบุรี
๙	โก้วบ้อพัฒนา	ชอย ๓๔ ถนนตากสิน แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี
๑๐	ตรอกสะพานยาว	ชอย ๔๔ ถนนตากสิน แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี
๑๑	มะนาวหวาน	ชอยตากสิน ๓๕/๒ แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี
๑๒	เจริญนคร ๖๖	ชอยเจริญนคร ๖๖ แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี
๑๓	วัดดาวคะนอง	ชอยเจริญนคร ๖๕ แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี
๑๔	บางน้ำชน	ชอยวัดบางน้ำชน ถนนเจริญนคร แขวงสำเหร่ เขตธนบุรี
๑๕	แก้ววิทยา	ชอย ๔๘ ถนนเจริญนคร แขวงสำเหร่ เขตธนบุรี
๑๖	ราชวรินทร์	ชอยตากสิน ๒๑ แขวงสำเหร่ เขตธนบุรี
๑๗	สุทธาราม	ชอยตากสิน ๑๙ แขวงสำเหร่ เขตธนบุรี
๑๘	หลังไปรษณีย์สำเหร่	ชอยตากสิน ๑๕ แขวงสำเหร่ เขตธนบุรี
๑๙	แซ่ซิมส่วนบน	ชอยตากสิน ๑๘ แขวงบुकคโล เขตธนบุรี
๒๐	ตากสินสัมพันธ์	ชอยตากสิน ๑๘ แขวงบुकคโล เขตธนบุรี

ตารางการอบรมดับเพลิงขั้นต้น-ฝึกซ้อมแผนดับเพลิงและฝึกซ้อมการอพยพหนีไฟ
 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการดับเพลิงขั้นต้นและสามารถใช้ถังดับเพลิง
 อุปกรณ์ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในอาคารตลอดจนการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ การอพยพหนี
 ไฟได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เวลา	เนื้อหา	หมายเหตุ
๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน	
๐๙.๐๐ - ๑๐.๑๕ น.	ทฤษฎีการเกิดไฟ ประเภทของไฟ เครื่องดับเพลิงชนิดต่างๆ วิธีการใช้เครื่องดับเพลิง วิธีการดับเพลิงประเภทต่างๆ	
๑๐.๑๕ - ๑๐.๓๐ น.	พัก ๑๕ นาที	
๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	การป้องกันการเกิดเหตุเพลิงไหม้ ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในอาคาร	
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓.๐๐ - ๑๔.๑๕ น.	คำแนะนำในการอพยพหนีไฟ การเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ ซ้อมการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้	
๑๔.๑๕ - ๑๔.๓๐ น.	พัก ๑๕ นาที	
๑๔.๓๐ - ๑๖.๓๐ น.	ฝึกซ้อมการปฏิบัติการใช้ถังดับเพลิง ฝึกซ้อมการอพยพหนีไฟ	

แบบสอบถามความพึงพอใจผู้เข้าร่วมการจัดทำแผนและให้ความรู้ด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น
กรณีศึกษากลุ่มเปราะบางพื้นที่สถานีดับเพลิงและกู้ภัยตลาดพลู

ขอความกรุณาทำเครื่องหมาย / หน้าข้อความต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ ชาย หญิง

๒. อายุ น้อยกว่า ๒๐ ปี ๒๑-๔๐ ปี ๔๑-๕๐ ปี ๕๑ ปีขึ้นไป

๓. ประเภทกลุ่มเปราะบาง คนท้อง ผู้สูงอายุ พิการ/ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจในการให้บริการ

ท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดทำแผนและให้ความรู้ด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัยเบื้องต้น	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้ความรู้					
๑.๑ การอบรมให้ความรู้มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์					
๑.๒ มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่เพียงพอ และทันสมัยต่อการอบรม					
๑.๓ มีการจัดทำแผนและการให้ข้อมูลแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้อย่างชัดเจน					
๑.๔ การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการฝึกซ้อม					
๒. ด้านบุคลากรที่ดำเนินการฝึกซ้อม					
๒.๑ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ทักษะ และมีเทคนิคต่อการถ่ายทอดให้ความรู้					
๒.๒ เจ้าหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ผู้เข้ารับการจัดทำแผนและให้ความรู้อย่างทั่วถึง กระตือรือร้น และเต็มใจให้บริการ					

